

REMISSVAR

Betänkandet (SOU 2018:42)

TRYGGAD TILLGÅNG TILL KONTANTER

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva har getts tillfälle att lämna synpunkter på delbetänkandet av Riksbankskommittén, och vill lämna följande övergripande synpunkter.

Vi är en riksorganisation vars syfte är att ge allmännytta genom att verka för goda villkor i hela landet, en god landsbygdsutveckling och en god balans mellan stad och land. Vi företräder byarörelsen och stöttas av medlemsorganisationer som vill att Hela Sverige ska leva. Vår värdegrund bygger på demokrati, mångfald, hållbarhet och jämställdhet. Vi anordnar Sveriges största landsbygdsarrangemang: Landsbygdsriksdagen, vartannat år som samlar 800-1000 deltagare från lokala grupper, organisationer, företag, myndigheter och beslutsfattare.

Hela Sverige delar kommitténs ståndpunkter och de förslag till lagstiftning som läggs fram.

Vi uppskattar att kommittén varit parlamentarisk och enad kommit fram med sina förslag.

Det är vår uppfattning, och den delas av våra organisationer ute i landet, att det lagliga betalningsmedlet, kontanter, som ges ut av myndigheten Riksbanken ska kunna hanteras i hela samhället. Kommittén konstaterar också att Riksdagen beslutat att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Kommittén konstaterar också att det finns särskilt utsatta grupper som i högre grad kan behöva använda kontanter, vissa äldre, nyanlända och personer med vissa funktionshinder. Till detta vill vi också lägga föreningslivet som finns i hela landet och som vid sina aktiviteter behöver använda kontanter. Det är inte i alla delar av landet det finns mobiltäckning eller annan digital infrastruktur för att betala med kort eller på annat sätt. Ofta handlar det om små belopp och där det inte finns några alternativ för betalningarna.

Kommittén konstaterar att bankkontor med kontantservice mer än halverats sedan 2011. Vi kan stödja att det i princip är marknaden som ska tillhandahålla grundläggande betaltjänster. Vi stödjer att vissa svenska bankaktiebolag och filialer till utländska kreditinstitut ska vara skyldiga

att tillhandahålla kontantuttag och dagskassehantering i en rimlig utsträckning, i hela landet. Kommitténs förslag om vad som är rimligt, innebär trots allt relativt långa avstånd för föreningsliv och handel i hela landet för att kunna för hantering av dagskassor. Vi beklagar att kommittén inte har inkluderat att privatpersoner omfattas av lagkraven. Vi vill också understryka återigen, att utöver handeln finns ett omfattande problem för föreningslivet i hela landet att kunna hantera kontanter, vilket borde ha tagits med i kommitténs övervägningar.

Utöver föreningslivets och handelns behov av rimlig kontanthantering behöver också besöksnäringen detta. Regeringen har gett Tillväxtverket uppdraget att bl.a. stödja utvecklingen av naturturismen. Kommittén konstaterar själva att utvecklingen mot mer digitala betaltjänster inte gått lika lång i andra länder. Erfarenheter från både handel och besöksnäring visar också att utländska besökare i högre utsträckning vill betala med kontanter.

Det är sannolikt inte av välgörenhet eller omtanke som de större bankerna abdikerat från kontanthanteringen, utan för att det är mer lönsamt för dem med kort och digitala betalningar. Den digitala hanteringen med betalningar via kort har naturligtvis sina fördelar både för handel, föreningslivet och för personer. Det finns dock omfattande bedrägerier med kort och digitala betalningar. Bankerna vill heller aldrig redovisa omfattningen och kostnaderna för bedrägerier och i praktiken är det också föreningar, företag och enskilda personer som drabbas.

Kommittén menar att inga ingripanden eller sanktioner ska vara aktuellt om en rimlig tillgång föreligger på övergripande nivå, dvs för bankerna sammantaget. Den luddigheten, menar vi, kan leda till helt olika synsätt på vad som är rimligt. Post- och telestyrelsen bör därför få ett mycket tydligt uppdrag att följa hur detta ska tolkas.

Kommittén konstaterar att Riksbanken har den mest tillbakadragna rollen i kontanthanteringen bland jämförbara centralbanker. Likaså att depåverksamheten som idag är ett privat monopol innebär risker, vilket har visat sig tidigare.

Riksbankens tidigare nedläggning av regionala depåer för kontanthantering och privatiseringen av hanteringen har sannolikt också medverkat till svårigheter med kontanthanteringen i samhället. Vi stödjer förslaget att det i lag tydliggörs att Riksbanken har ansvar för kontantförsörjningen i Sverige genom att ge ut sedlar och mynt., men att ansvaret för kontantjänster ska skötas av marknadens aktörer så som kommittén föreslår.

Kommittén skriver att förslagen gynnar dels människor och företag i glesbygd samt de grupper som i högre utsträckning använder kontanter. Vi tycker kanske att det är fel att säga att någon gynnas bara för att man försöker rätta till missförhållanden som har uppstått. Det är väl snarare så att man försöker göra det som Riksdagens redan beslutat, att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster.

Vi konstaterar också att myndigheter för säkerhet och beredskap, MSB, rekommenderat att Sveriges invånare som en del i krishantering bör ha kontanter tillgängliga. Då måste samhället också göra det möjligt att kontanter kan hanteras på ett rimligt sätt.

Staffan Nilsson

Ordförande Riksorganisationen

Hela Sverige ska leva

Åse Classon

Ordförande Riksorganisationen

Hela Sverige ska leva

Terese Bengard

Verksamhetschef

Hela Sverige ska leva